

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi Göç Politikaları: 2000-2022 Yılları Politika Belgeleri Analizi

*

Sırma Ramazanoğulları Turgut¹

ORCID: 0000-0003-4890-2444

Hicran Hamza Çelikyay²

ORCID: 0000-0002-4256-1397

Öz

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR), Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı'nın (UCLG) Avrupa bölge teşkilatını oluşturan, yerel ve bölgesel bağlamda en geniş temsile sahip Avrupa topluluğu olarak 1951 yılında kurulmuştur. Konsey, ulusal düzeydeki yerel yönetim birliklerini üye olarak kabul etmektedir. Türkiye, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ulusal heyetiyle konseyde temsil edilmektedir. Konseyin odak çalışmaları yerel yönetim özerkliği, yerinden yönetim ve vatandaş katılımının geliştirilmesi olarak bilinmektedir. Son yıllarda dünyada meydana gelen çeşitli krizler konseyi farklı politika alanlarına yöneltmiştir. Avrupa'ya olan göç ve mülteci akını bunlardan birisidir. Kent mülteciliğinin ortaya çıkması ile ulusal hükümetlerin yanı sıra yerel yönetimler de yeni sorumlulukların getirdiği zorluklarla mücadele etmektedirler. Bu nedenle, CEMR gibi konseyler üyelerini göç ve göçmenler üzerinde politika belgeleri yayımlayarak rehberlik etme ve yönlendirme misyonunu üstlenmişlerdir. Bu çalışmanın amacı, konseyin göç politikaları konusunda geliştirdiği stratejilerin ortaya konulması ve analiz edilmesidir. Araştırmada konseyin 2000-2022 yılları arasında yayımladığı göç, göçmen, sığınmacı vb. konularında politika belgeleri nitelikli içerik analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç politikaları, politika belgeleri, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi, CEMR.

¹ Prof. Dr., Yıldız Üniversitesi, E-mail: sirmaturgut@gmail.com

² Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, E-mail: hicrancelikyay@yahoo.com

Migration Policies of The Council of European Municipalities and Regions: Analysis of Policy Documents for the Years 2000-2022

*

Sırma Ramazanoğulları Turgut³

ORCID: 0000-0003-4890-2444

Hicran Hamza Çelikyay⁴

ORCID: 0000-0002-4256-1397

Abstract

The European Council of Municipalities and Regions (CEMR) was established in 1951 as the European community with the widest representation in the local and regional context, constituting the European regional organization of the United World Organization of Cities and Local Governments (UCLG). The Council accepts local government associations at the national level as members. Turkey is represented in the council by the national delegation of the Union of Municipalities of Turkey. The Focus work of the council is known as the development of local government autonomy, decentralization, and citizen participation. Various crises that have occurred in the world in recent years have led the council to different policy areas. Migration and refugee influx to Europe are one of them. With the emergence of urban refugees, local governments, as well as national governments, are struggling with the challenges brought by new responsibilities. Therefore, councils like CEMR have undertaken the mission of guiding their members by issuing policy documents on migration. This study aims to reveal and analyze the strategies developed by the council on immigration policies. In the research, a qualitative content analysis method was made by scanning the policy documents on immigration, immigrants, asylum seekers, etc., published between 2000-2022.

Keywords: *Migration policies, policy documents, The Council of European Municipalities and Regions, CEMR.*

³ Prof. Dr., Yıldız University, E-mail: sirmaturgut@gmail.com

⁴ Assoc. Prof. Dr., Düzce University, E-mail: hicrancelikyay@yahoo.com

Giriş

Giderek artan Dünya nüfusunun 2050 yılında 10 milyara ulaşacağı ve bu rakamın %70'inin kentlerde yaşıyor olacağı sıkça dile getirilen önemli konulardan birisidir. Bu süreç pek çok tartışma konusunu beraberinde getirirken yerel yönetimler söz konusu tartışmaların merkezinde yer alan başlıca aktör konumundadır. Yerel yönetimler, artan nüfusla ortaya çıkan sorunlarla ve artan nüfusun nedenlerinden biri olan "göç" kavramıyla baş etmek durumunda kalmaktadır.

Kentleşme sürecini olumsuz etkileyen göç kavramı kısaca, insanların bir yerden başka bir yere çeşitli nedenlerle zorunlu ya da gönüllü olarak yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Özellikle 2011'de başlayan Suriye iç savaşı ve ardından 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya savaş ilanı ile yaşanan göç dalgaları göç kavramının boyutlarını bir kez daha hatırlatmıştır. Bugün yerinden zorla edilmiş insan sayısı 89,3 milyona ulaşırken, yaklaşık 27,1 milyon insanın mülteci, 4,6 milyon insanın da sığınmacı olduğu bilinmektedir (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [UNHCR], 2022). Özellikle Avrupa'ya yönelen göç sırasında Akdeniz'de ölen ya da kaybolan kişi sayısı 5000'i geçmiş durumdadır.

Kitlesel göç öncesinde, sürecinde ve sonrasında, göç edenlerin ve bölge halkının entegrasyonu ve daha pek çok başlık altında bir yönetim stratejisi ve yeni bir yapılanma içine girmesi gereken yerel yönetimler çoğu kez karşı karşıya kaldıkları sorunlarla baş etmekte güçlük çekmektedirler. Bu realite bütün dünyada izlenen bir durum olduğundan göç karşısında aksiyon geliştirmek durumunda kalan her ülkenin ulusal stratejilerini geliştirdiği görülmektedir. Ancak göç olgusu, uluslararası etkileşim süreçleri bağlamında; ulus devletleri, merkezi hükümetleri, yerel politikaları aşan yapılanmaların etkisi ile yön bulmaktadır. İşte bu süreç konusunda önemli girişimleri olan bir kurum da Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi'dir.

1951'de kurulan, temsili ve demokratik bir siyasi örgüt olan Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR), yerel yönetim-özerklik, yönetişim, yerindelik ve katılım üzerine odaklanan çalışmalarda bulunmaktadır. CEMR, bir anlamda yerel ve bölgesel yönetimlerin en eski ve en geniş Avrupa Birliği (AB) olarak kabul edilmektedir. CEMR, aynı zamanda Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı'nın (UCLG) Avrupa bölge teşkilatını oluşturan, yerel ve bölgesel bağlamda en geniş temsile sahip Avrupa topluluğudur. Belediyelerin üye olamadığı CEMR'de yerel yönetimler, ulusal yerel yö-

netim birliklerinin meclislerinde görev yapan siyasetçilerinden oluşan bir heyet ile temsil edilmektedir. Bu çerçevede Türkiye, Türkiye Belediyeler Birliği ile CEMR'in Siyasi Komitesinde 2010 yılından beri temsil edilmektedir.

Konseyin çalışmaları iki ana ekseninde devam etmektedir. Bunlardan ilki belediyeler ve bölgeler üzerinde etkisi olan tüm alanlarda Avrupa politikasını ve mevzuatını yapılandırmak ikincisi ise, ulusal temsilci birlikleri aracılığıyla yerel ve bölgesel yönetimler arasında bir tartışma platformu sağlamaktır. Bu çalışmalar aşağıdaki tematik alt gruplarda izlenmektedir:

- a) Yönetim, demokrasi, vatandaşlık
- b) Uluslararası katılım ve işbirliği
- c) Çevre, iklim ve enerji
- d) Ekonomik, sosyal ve bölgesel uyum
- e) Yerel ve bölgesel hizmetler

CEMR, sürdürülebilirlik ve yerel kalkınma başlıkları altında yerel ve bölgesel yönetimlerin çıkarlarını gözeterek AB yasama sürecinde etkin bir lobi faaliyeti yürütmektedir. Bu durum, CEMR üyelerinin siyasi gücünü artırmaktadır.

Yakın tarihin tanıklık ettiği ve neredeyse kesintisiz olarak yaşanan savaşlar ve COVID-19 Pandemisi bu sürecin en temel belirleyicileri olmuştur. Konsey de bu akışın içerisinde aksiyon almak ve yeni politika alanlarına yönelmek durumunda kalmıştır. Yerel yönetimlerin hızla çözüm üretmek zorunda kaldıkları sorunlar karşısında CERM'in üretmiş olduğu Strateji Belgeleri bu çalışma kapsamında analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Yöntem

Suriye iç savaşı ile başlayan, Ukrayna-Rusya savaşı ile devam eden süreçte Avrupa'ya olan göç ve mülteci akını ile Kent Mülteciliği yeniden gündeme gelmiştir. Bu çalışmada, yerel yönetimlerin yoğun göç akını ile karşı karşıya kaldıkları yeni sorumluluk alanlarına arayış olarak gerçekleştirilen çalışmalardan CEMR'in üretmiş olduğu politika belgeleri üzerine bir değerlendirme yapılmaktadır. CEMR, yayınlarını Pozisyon Belgeleri, Broşürler, Bildirgeler, Haber Bültenleri, Destekleyici Belgeler başlıkları altında sunmaktadır. Bildirgeler; 2006 ve 2009 yıllarını içeren eşitlik, yönetim, kamu hizmetleri gibi konuları içermektedir. Destekleyici Belgeler altında ise konseyin yıllar bazında çalışma programları, kurum içi prosedürler, bilgi ve yönlendirmeler, ilişkili bulunan kurumlarla ilgili bilgiler içeren belgeler yer almaktadır. Pozisyon belgeleri, bir kişi veya kurumun herhangi bir konu hakkında tartışılabilir bir

fikir sunduğu yazılardır. Kurumların resmi görüş ve tavsiyelerini kamuoyuna açıklamak için kullanılan pozisyon belgeleri akademide, siyasette, hukukta ve diğer alanlarda yaygın olarak yararlanılan kaynaklardır. Göç, göçmen, mülteci gibi göç kavramları ile ilgili pozisyon belgeleri de bulunmaktadır. Bu nedenle, çalışmada konseyin göç politikalarının ortaya çıkarılması amacıyla analiz edilen politika belgeleri "pozisyon belgeleri" kategorisinden seçilmiştir. Çalışmada, CEMR resmi internet sitesi kaynak olarak kullanılmıştır. Konseyin internet sitesinde 2000-2022 yılları arasında yayınlanan; göç, göçmen, sığınmacı vb. konularında politika belgeleri nitel içerik analiz yöntemi kullanılarak ele alınmıştır. İncelenen belgelerin ortak başlıklara sahip olmaması nedeniyle belgelerin ortak başlıklar altında karşılaştırması yerine ayrı ayrı değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

Kavramsal Çerçeve

Göç ve Göç Politikaları

Göç, Oxford Sözlüğü'nde insanların iş veya daha iyi yaşam koşulları bulmak için yeni bir ülkeye veya bölgeye hareketi, kırdan kente göç olarak tanımlanmaktadır (Oxford Dictionary). Türk Dil Kurumu'na göre ise göç "*ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret*" olarak tanımlanmaktadır. Göç eden insanlar sadece fiziksel olarak yer değiştirmemekte, aynı zamanda kültürlerini de göç ettikleri yerlere taşımaktadırlar. Dolayısıyla göç, sonuçları itibariyle de önemli değişimlere yol açan bir olgudur (Bulut ve Eraldemir, 2015: 16).

Küresel hareketlilikteki artış, göç modellerinin artan karmaşıklığı ve bunun ülkeler, göçmenler, aileler ve toplumlar üzerindeki etkisi, uluslararası göçün uluslararası toplum için bir öncelik haline gelmesine katkıda bulunmuştur (Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Birimi [UN DESA], 2022).

Uluslararası göç, özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından büyük bir ivme yakalayarak ülkelerin demografik yapılarında önemli bir rol oynamaya başlamıştır. 1960'lı yıllarda, çoğu Güney Avrupa ve Kuzey Afrika ülkelerinden göç eden misafir işçiler Avrupa genelinde iş gücü açığı bulunan birçok sektörde önemli bir boşluğu doldurmuşlardır. 1970'lerin ortalarında yaşanan "petrol krizi", sanayileşmiş ülkelere işgücü göçünde düşüş yaşanmasına neden olsa da Avrupa ülkeleri, Doğu Bloğu ülkelerinden gelen siyasi sığınmacılar veya savaş bölgelerinden gelen mülteci akınlarına ile karşılaşmaya devam etmişlerdir. Bu durum, ülkeleri yeni politikalar geliştirmek zorunda bırakmıştır (Appleyard, 200, s.16).

1980'lerin ortalarına kadar, Avrupa devletleri, göç ve entegrasyon konusunda çok az işbirliği göstermişlerdir. 1985 Schengen anlaşması, kontrol edilen dış sınırlar içinde hareket alanı oluşturmuştur. Ancak bu anlaşma başlangıçta yalnızca Fransa, Almanya ve Benelüks ülkelerini içermiştir. Nitekim anlaşma 1995 yılına kadar uygulanmamıştır. 1997 Amsterdam Antlaşması ile göç, sığınma, kişilerin serbest dolaşımı, vizeler, AB'nin dış sınırlarının geçişini düzenleyen kurallar ve üçüncü ülke vatandaşlarının haklarına ilişkin politika hedefleri tanımlanmıştır. 1999 yılında Tampere'deki Avrupa Konseyi toplantısında göç politika ilkeleri belirlenmiştir. Buna göre, göç akımlarının yönetiminde verimlilik, Avrupa sığınma sisteminin oluşturulması, menşe ülkelerle ortaklık ve üçüncü ülke vatandaşlarına adil muamele gibi ilkeler benimsenmiştir (Castles, 2004, s.217).

2000'li yıllar itibariyle birçok ülke göç politikalarında içe kapanmayı tercih etmiş, kitlesel göçlerden kaçınarak mülteciler konusunda seçici olmuş, hatta "duvar" politikaları izlemiştir (Silverman, 2003) ve (Callahan, 2018, s.459).

Ancak, çoğu zaman devletler ve ulus üstü kuruluşlarının göç politikalarının hedefleri ile pratikte ortaya çıkan sonuçları arasında ciddi bir farklılık görülmektedir. Bu durumu "politika başarısızlığı" olarak tanımlayan Castles (2004, s.207), politika boşluklarının özellikle büyük sanayileşmiş demokrasilerde yaşandığını ve göç politikalarının kısa vadeli bir bakış açısına dayanıyorsa başarısız olacağını ifade etmektedir (Castles 2004, s.207). Hollifield ise yönetilemeyen göç politikalarının, ulus devletler için bir güvenlik tehdidi olabileceğini ve bölgeler arasında çatışmalara yol açabileceğini belirtmektedir. (Hollifield 2004, s.887) Göç, nüfus artışıyla tarımsal yapıdaki değişimleri de etkilediğinden kalkınma ile doğrudan ilişkilidir (Kıray, 2007, s.66). Bu nedenle, göç politikalarının etkin ve başarılı bir şekilde uygulanması her zamankinden fazla önem kazanmıştır.

Yerel(de) Göç Politikaları

Yerel politikaların oluşturulması ve uygulanmasında itici etkenler devlet yapısının modernleşmesi, yönetimde güçler ayrılığının gerçekleştirilmesi, ekonominin iyileştirilmesi gibi yukarıdan aşağıya eğilimler olduğu gibi kültürel ve yerel kimliklerin korunması, katılımcılığın güçlendirilmesi gibi aşağıdan yukarıya geliştirilen politikalar da olabilir. AB politikalarına uyumlu uygulamalar geliştirmek de AB ülkeleri ve aday ülkeler için yerel politika hedefi olarak görülebilmektedir. Yerel politikalar, 1960'lı yıllarda çoğunlukla

yönetimin örgütsel yapısı ile ilgili sorunların çözülmesi amacıyla uygulanmaktayken, 1980'li yıllardan sonra halka yakınlık, katılımcılık, insan hakları, yerel kimliklere saygı gibi talepler ile yönlendirilmiştir (Mengi, 2004, ss.49-55).

Günümüzde kitlesel ve düzensiz göçlerin kırsal bölgelerden çok özellikle kentsel mekânlarda yoğunlaşması, kentsel yerleşim sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Öncelikle, AB'nin geliştirdiği yerel göç politikalarında temel olarak bir kararsızlığın hâkim olduğu görülmektedir. Bir yandan göç, AB vatandaşları için temel bir hak olarak kabul görmektedir. AB vatandaşları, AB bölgesi içinde serbestçe hareket ederken tüm üye devletler de yüksek nitelikli ve beyaz yakalı çalışanlarla ilgili hoşgörülü politikalar geliştirmiştir. Diğer yandan, AB dışından gelen düzensiz göçmenler için kısıtlayıcı, ideolojik ve savunmacı, ancak büyük ölçüde etkisiz göçmen politikaları izlenmiştir. İkincil olarak, AB düzeyindeki hem ulusal hem de yerel politikaların entegrasyon politikalarını ne yönde destekleyecekleri ve AB politikalarıyla nasıl ilişkilendirecekleri belirsizliğini korumaktadır. Ayrıca, bu alandaki AB politikalarının daha az bağlayıcı bir şekilde geliştirilmesi beklenmektedir (Penninx, Kraal, Martiniello ve Vertovec, 2004, s.3).

Özellikle düzensiz göçlerle gelenlerin kentlerde barınma tercihleri kentleşme perspektifinde yeni sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Göçmen yerleşiminin kentlerde yoğunlaşması, yerel çevre üzerindeki etkiyi de yoğunlaştırmıştır. Kentleşme sorunları ele alınırken çevrenin incelemeye dahil edilmesi, kent ve çevre politikalarının birlikte ele alınması bütünsel bir çözüm için gerekliliktir. Nitekim (Keleş ve Hamamcı, 2005, ss.32-42) çevre politikalarının geliştirilmesinde ana unsur olan hayvan ve bitkilerle beraber insanı da dahil etmektedir.

Göçmen yerleşimi, çok çeşitli yerel politika alanlarını etkileyerek hizmetler, barınma, eğitim ve yerel işgücü piyasasının yanı sıra yerel siyaset üzerine yerel yönetimlere yönelik talepleri doğurmaktadır (Alexander, 2004: 58). Kitlesel göçlerin kırsal alanlardan ziyade kentleri hedeflemesi halihazırda kent ve çevre sorunları üzerine çözüm arayışına giren yerel yönetimleri üstesinden gelmeleri gereken yeni bir "kent mültecileri" kavramı ile baş başa bırakmıştır (Erdogan, 2017). Zira, "çarpık", "dengesiz", "aşırı", "hızlı" vb. şekilde ifade edilen kentleşmenin özelliklerini sıralarken Keleş (2017, s.49), "demografik bir süreç içerisinde" gerçekleştiğine dikkat çekmektedir. Bu durumda, ulusal göç politikaları kadar yerel göç politikalarının oluşturulması da önem kazanmıştır.

Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi, Avrupa'nın birleşmesi hedefiyle II. Dünya Savaşı'ndan sonra 5 Mayıs 1949 tarihinde kurulmuştur. Kurucu anlaşma olan Londra Anlaşması 10 Avrupa ülkesi tarafından imzalanmıştır. Türkiye, Avrupa Konseyi'nin kurucu üyeleri arasında sayılmaktadır. Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının en önde gelen insan haklarını savunan organizasyonudur.

Avrupa Konseyi, AB'nin tüm üyelerinin dâhil olduğu 46 üye devletten oluşmaktadır. Avrupa Konseyi üye devletleri insan haklarını, demokratik değerleri ve hukukun üstünlüğünü korumaya dair hazırlanmış Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin tarafıdır (Avrupa Konseyi, 2022a). Avrupa Konseyi'nin yapısı Genel Sekreterlik, Bakanlar Komitesi, Parlamento Asamblesi, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Sivil Toplum Kuruluşları Konferansı olarak altı yapıdan oluşmaktadır (Avrupa Konseyi, 2022b).

Konsey, yetkili organlarınca farklı alanlarda hazırladığı yönergeleri doğrudan ya da dolaylı olarak üye devletlerin dikkatine sunmaktadır. Örneğin, 2004 yılında kabul edilen ve seçmenlerin seçilenlere vermiş olduğu yetkilerin ahlak kurallarına koşul olarak kullanılmasına dikkat çekilen "Ahlaki Davranış Kuralları Yönergesi" buna bir örnektir (Keleş, 2020, s.53).

Avrupa Konseyi'nin amaçları; insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek; ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak; Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak olarak özetlenebilir. Avrupa Konseyi, savunma, siyasi işbirliği, norm oluşturma, denetleme olmak üzere her aşamada, üye ülkeler arasında çeşitli düzenlemlerde işbirliği öngören kapsamlı bir yapılanmaya sahiptir. Konseyin ana yapısında hükümetler arası kanat, parlamenter kanat ve yerel yönetim kanadı ile beraber bütün taraf ülkelerin bireysel başvuru hakkını kabul ettiği yargı organı olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) başta olmak üzere, birçok denetim mekanizması bulunmaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2022).

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR)

Yerel ve bölgesel birimler, AB içerisinde sınır ötesi işbirliğini sağlamak, AB'nin karar alma sürecine katılabilmek ve mali olanaklarından faydalanabilmek için yerel yönetimler için önemli bir rol oynamaktadırlar. Avrupa Be-

lediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR), diğer birliklerle beraber Avrupa düzeyinde etkili olmakla birlikte aynı zamanda yerel ve bölgesel yönetimlerin temsil edildiği kurumsal bir yapıdır (Mengi, 2004, s.53).

CEMR, özerklik, yerindenlik ve katılımçılık ilkeleri gözetilerek birleşik, barışçıl ve demokratik bir Avrupa'nın inşasını desteklemek üzere kurulmuştur. CEMR çalışmalarını iki ekseninde yoğunlaştırmaktadır (Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi [CEMR], 2022):

- a) Yerel yönetimlerin hizmet verdiği tüm alanlarda Avrupa politikasını ve mevzuatını düzenlemek.
- b) Yerel ve bölgesel yönetimlerin temsilcileri arasında bilgi alışverişi ve tecrübe paylaşımını sağlamak.

Bir grup Avrupalı belediye başkanı tarafından 1951 yılında kurulan ve Avrupa şemsiye kurumlarından biri olan Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) (Toksöz, 2013, s.59), Yerel Yönetimler ve Bölgeler olarak iki meclisten oluşmakta, yerel ve bölgesel yönetimleri temsil eden bir danışma meclisi olarak görev yapmaktadır. CEMR'ın başlıca işlevleri şu şekilde tanımlanmıştır (Keleş, 2009, ss.81-82):

- a) Yerel birimlerin, Avrupa Konseyi'nin yerel topluluk çalışmalarına etkin katılımlarını sağlamak,
- b) Avrupa ülkelerinde halkın kültürel niteliklerini ve çıkarlarını göz önüne alan bölgesel ve yerel özerk yönetim yapıları oluşturmak,
- c) Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde yerel ve bölgesel demokrasiye destek vermek,
- d) Avrupa genelinde yerel yönetimler arası iş birliğini güçlendirmek.

CEMR bu işlevlerinde hedeflerine ulaşmak için yerel ve bölgesel katkıları arttırmakta, Avrupa hukuku ve politikasını etkilemekte, yerel ve bölgesel seviyelerde deneyimleri paylaşmakta ve dünyanın diğer bölgelerindeki ortaklar ile iş birliği yapmaktadır (Toksöz, 2013, s.60). Örneğin, CEMR 2005 yılında "eşitlikçi kent" projesi geliştirerek Avrupa kentlerindeki iyi uygulamaları gündeme getirmiş, yerel ve bölgesel düzeyde kadın-erkek eşitliği politikalarına dikkat çekmiştir (Kovancı, 2018, s.36).

CEMR, 2022 yılı itibarıyla AB'nin 27 üye ülkesinin tümü dâhil olmak üzere 40 Avrupa ülkesinden 60 yerel ve bölgesel yönetimlerin ulusal birliklerinin bir araya geldiği ve toplamda 100.000 yerel ve bölgesel yönetimin temsil edildiği bir yapılanmaya sahip olarak çalışmalarını sürdürmektedir (CEMR, 2022).

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi Göç Politika Belgeleri

Politika belgeleri, herhangi bir konuda ortaya konulan stratejilerin ne şekilde geliştirileceği, yol haritası ve bu anlamda yapılması gerekenler ile ilgili olarak hükümetlerin, kurum ve kuruluşların politika taahhütlerinin ayrıntılarının yer aldığı belgelerdir. Aynı zamanda politika belgeleri, hazırlayan yönetim erkinin sosyo-ekonomik kalkınma, çevre ve kentleşme politikaları, sağlık, adalet ve insan hakları gibi çok çeşitli konuların ele alındığı ulusal / uluslararası çerçevelerin, politikaların, stratejilerin ve hükümlerin gözden geçirilmesine ve analizine dayanır (Chavula ve Chekol, 2011).

Çalışmanın ana odağını CEMİR tarafından yayımlanmış olan 6 adet Göç Politika Belgesi oluşturmaktadır. Bunlar sırasıyla şunlardır:

- a) Sevilla Deklarasyonu (2006)
- b) Yeşil Kitap'ta Göç ve Hareketlilik: Zorluklar ve Fırsatlar (2008)
- c) Mülteci Krizi Üzerine Ortak Avrupa İltica Politikası (2015)
- d) Kent ve Bölgeler için Avrupa Ortak Sığınmacı Politikaları (2016)
- e) Yerel ve Bölgesel Yönetimler Perspektifiyle AB Göç Fonları (2018)
- f) Yerel ve Bölgesel Yönetimler AB Yeni Göç ve Sığınma Çerçevesi (2022)

Sevilla Deklarasyonu (2006)

2006 yılında yayınlanan Sevilla Deklarasyonu, Avrupa yerel yönetimlerinin göç ile olan ilişkilerini ortaya koymaktadır. Konseyin Siyasi Komitesi tarafından hazırlanan belgede, göç konusunun her şeyden önce insani bir sorun olduğu belirtilmektedir. Konu, insan hakları ve AB'nin temel değerleri ile birlikte ele alınarak başvuru rehberi şeklinde hazırlanmıştır.

Bu rehberde öncelikle; Avrupa'nın karşı karşıya kaldığı göç akını karşısında uygulanması gerekli görülen politika ve koordinasyon çalışmalarının ve stratejilerin kurgulanması gündeme getirilmiştir. Göçün nedenlerinin, süreç ve sonuçlarının objektif ve realist bir şekilde Avrupa bütününe kapsayan bir yaklaşımla ele alınması gerektiği belirtilmektedir. Merkezi ve yerel yönetimler göçün ekonomik, insani ve politik bileşenlerini yöneten temel aktörler olarak tanımlanmıştır.

Deklarasyonda gelecekte Avrupa'nın ekonomik ve sosyal sorunlarla ve büyük demografik değişikliklerle karşı karşıya kalacağına dikkat çekilerek Lizbon Gündemi'nin etkin bir şekilde işletilmesi için gerekli önlemlerin alınması önerilmektedir.

Komite, söz konusu göç sürecini yönetirken, iyi uygulama örneklerinin takip edilmesini ve konseyin diğer Avrupa Komisyonu kurumları ile etkileşim içinde olmasını birer kolaylaştırıcı alternatif olarak önermektedir. Böylelikle iyi uygulama örnekleri, yerel dinamiklere göre uyumlaştırılarak farklı coğrafyalarda yol gösterici olacaktır. Burada yerel yönetimlerin; göçmenlerin ve göçmen topluluklarının başarılı entegrasyonu ile ilgili olarak görevlerini yerine getirmelerini sağlamak için uygun kapasiteye sahip olması gerektiği de savunulmaktadır. Sürecin optimizasyonunun yerel yönetimlerin kapasite artırımının gerçekleşmesiyle sağlanabileceği, yerel yönetimlere kaynak ve gerekli kamu hizmetlerinin sağlanması gibi konularda destek verilmesi tavsiye edilmektedir.

Yeşil Kitap'ta Göç ve Hareketlilik: Zorluklar ve Fırsatlar (2008)

2008 yılında yayınlanan belge, küreselleşme ile gelen teknolojik ve demografik değişimleri, AB eğitim sisteminin karşılaştığı zorlukları ve fırsatları işlemektedir. Belgede, eğitim politikalarının zorlukları ve nasıl ele alınabileceği konusunda da bir tartışma başlatılmıştır.

Belgede AB içi hareketliliğin ortaya koyduğu sorunlar karşısında üye ülkelere nasıl destek olunabileceği, eğitimde fırsat eşitliği, dil ve kültür uyumu, eğitim, göçmen çocuklar ve ailelerle diyalog çabaları üzerine politikalar geliştirilmesi adına ilkeler tanımlanmaktadır. Göçmenlerin entegrasyonunun, yerel yönetimlerin kendilerine özgü hizmet rolleriyle doğrudan ilişkili olduğu kabul edilmektedir.

Özellikle göçmen çocukların entegrasyonu için eğitimin önemini öne çıkaran Yeşil Kitap doğrultusunda CEMR'in tespit ve önerileri yerel yönetimler ve bölge yönetimlerinin hizmet alanlarıyla ilgilidir.

CEMR, entegrasyonun yerel düzeyde gerçekleştiği kabulüyle yerel yönetimler ve bölge yönetimlerinin, geniş hizmet yelpazesinin mutlaka göçmenlerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak yapılandırılmasının altını çizmiştir. Belgede yerel yöneticilerin, eğitim kurumlarının işleyişinden sorumlu olduğu hatırlatılmaktadır. Eğitimin, entegrasyonun kilit faktörü olması nedeniyle daha geniş bir perspektifte ele alınması gereği savunulmaktadır.

Kökene ne olursa olsun her çocuğun aynı eğitim hakkına sahip olması gerekliliği hatırlatılmıştır. Dil farklılığının toplumsal gruplar arasında uyum süreçlerinin sürdürülebilirliği önünde önemli bir engel olarak işaret edilmiştir.

Göç dalgaları nedeniyle okullara farklı ülkelerden göçmen çocukların devam ettiği, bu sayının giderek artması karşısında ivedilikle önlem alınması

gerektiği vurgulanmaktadır. Eğitim kurumlarının yerel ve bölgesel yönetimler tarafından ihtiyaçlarının karşılanması önemli olduğu belirtilmektedir.

Sonuç olarak kültür faktörünün, entegrasyon sürecinde belirleyici yapı taşı olduğu bunun yanında "dil" kavramının öne çıktığı vurgulanmıştır.

CEMR ve üye ülkelerinin Yeşil Kitap'ta yer alan göçmen çocukların mevcut eğitim sistemine dâhil edilmesi, ev sahibi ülkeye uyum sağlamaları için ana dil ve kültür bilgilerini pekiştirmeleri önerilmektedir.

Belgede, çocukların iyi bir eğitim alabilmeleri için ebeveynlerinin desteğine ihtiyaçları olduğu, bu nedenle aileleri çocuklarının eğitimine etkin bir şekilde dâhil etmenin önemi hatırlatılmıştır. Çocuklar ile eğitim veren kurum ve aile arasında aracı olarak görev yapan uzman personel istihdam edilmesi önerilmektedir. Eğitiminin hizmet içi mesleki gelişiminin desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Eğitim ve öğretimde *Açık Koordinasyon Yöntemi*, göçmen çocukların ve gençlerin ileride yine göçmen statüsüne düşmemeleri için yeni önlemlerin geliştirilmesi ve iyi bir eğitim almalarının sağlanmasıdır. Bu amaçla yerel girişimlerin güçlendirilmesi, özellikle gönüllü kuruluşların oluşturulması teşvik edilerek, sistem içinde yer alan bütün aktörlerin koordinasyon içinde hareket etmesi önerilmektedir.

AB aracılığıyla gerçekleştirilecek eğitim programlarının geliştirilmesinin gerekliliği önemli konular arasında sayılmıştır. Konunun *Açık Koordinasyon Yönetimi* kapsamında değerlendirilmesi, ilgili alanı güçlendirecek göstergelerin tanımlanması gerekliliği ve bu kapsamda CEMR'in, iyi uygulama ve bilgilerin yayılmasını teşvik ettiği bildirilmektedir. Ancak yerel ve bölgesel yönetimlerin, kültürel değerlere ve dilsel çeşitliliğe saygı göstermesi, eğitimin, gönüllü düzenlemeler yoluyla desteklenmesi gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Mülteci Krizi Üzerine Ortak Avrupa İltica Politikası (2015)

CEMR'ın Siyasi Komitesi tarafından yayınlanan bu belge, Paris'te 2015 yılında deklere edilmiştir. Krizin başlangıcından sonra farklı ölçeklerde pek çok kent mültecilere ev sahipliği yapmak durumunda kalmıştır. Bu sürecin ardından hazırlanan belge krizle mücadele için yerel ve bölgesel düzeylerde güçlü çalışmalar ve söylemlerin ötesine geçme ve hareket etme adına bir strateji oluşturmayı hedeflemiştir. Merkezi hükümetler ve dolayısıyla yerel yönetimler bu insani krize karşı hazırlıksız yakalanmışlardır. Özellikle Akdeniz ve Ege'deki yoğun göç alan kent ve bölgelerin karşı karşıya kaldıkları sıkıntılı süreçler giderek içinden çıkılmaz sorunlar oluşturmuştur. Sığınmacı ve göç-

menlerin giderek artan problemlerle başa çıkmak zorunda kaldığı ve kontrolsüz hareketlilik karşısında sadece gönüllü grupların ve STK'ların acil yardım, barınma, yemek, sağlık hizmetleri, sosyal yardım, çocuk bakımı gibi hizmetleri sağladığı hatırlatılmaktadır. AB, yerel ve bölgesel yönetimler arasında koordinasyonun sağlanması için ulusal dernekler ve sivil toplum ile çalışmayı önermektedir.

CEMR; yerel ve bölgesel yönetimlerin katılımı olmadan hiçbir sürdürülebilir uygulamanın mümkün olamayacağı kabulüyle, yerel yönetimlerin sorumluluk üstlenmesini önermektedir. Avrupa Ortak İltica Politikaları olarak deklere edilen alt başlıklar şu şekildedir:

I. Avrupa'da ulusal düzeyde siyasi çabalar (Political efforts at European and national level)

Yerel ve bölge yönetimler, Avrupa ortak değerleri doğrultusunda mülteci krizine bütünlük bir çözümle ve insan haklarına saygılı tüm yönetim düzeylerini kapsayan çözümleri üretmekle yükümlüdür. Avrupa kurumları tarafından yürütülen mevcut çabalar genellikle olumlu bulunmakla birlikte, Dublin Tüzüğü'nün gözden geçirilmesi ve daha adil bir çözüm getirilmesi de önerilmektedir.

AB'nin sınır ülkelerinde özellikle sıcak noktalarda örgütlenmesi gereken birimlerinin, başvuruların kayıt altına alınabilmesi adına mümkün olan en kısa sürede faaliyete geçmesi sağlanmalıdır. AB'nin güvenli menşe ülkeler listesi üzerinde anlaşmaya varması ve bunu uygulamaya koyması hedeflenmektedir.

Ancak belgede altı çizilen en önemli konu sınır güvenliğinin ihlal edilmesidir. Sınır güvenliği, Schengen Anlaşması'nın işleyişi ve Avrupa sınırlarını yönetmek ve korumak için gerekli bir ön koşuldur. Göç rotalarında ilk hedef olan devletler mülteci krizinden orantısız bir şekilde etkilenmektedir. Bu nedenle, AB'nin izinsiz girişler için parmak izi veri tabanı oluşturan Dublin Tüzüğü'nün güncellenmesi önemli bulunmaktadır. Buna göre tüm yeni mültecilerin ilk varış üye devletlerdeki kaydı konusu gündeme getirilmektedir.

II. Finansal gereksinimler (Funding requirements)

AB mevcut finansman mekanizmaları dâhilinde yerel ve bölgesel düzeydeki problemleri çözmek adına belirli mali kaynaklar (fonlar) tanımlanmıştır. Bu doğrultuda CEMR Avrupa kurumlarını gerekli düzenlemeleri yapmaya teşvik etmektedir. Alınması gereken önlemler; genel olarak; konut, sağlık,

sosyal destek, eğitim ve entegrasyon olarak görülmektedir. Belgede listelenen temel finansal fonlar: İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu (AMIF), İç Güvenlik Fonu (ISF) ve Avrupa Sosyal Fonu (ESF) olarak sıralanmaktadır.

Yönetimler arası bilgi ve veri paylaşımı aynı zamanda fon sağlanması aşamalarında dengeli bir yönetim sürecini de mümkün kılacaktır. Ayrıca AB fonlarına başvurma süreçlerinin kolaylaştırılması önerilmektedir.

III. Yerel ve bölgesel yetkililerin katkısı (Contribution of local and regional authorities)

Yerel ve bölgesel yönetimlerin özellikle sivil toplum kuruluşlarıyla yakın işbirliği içinde çalışması önemlidir. Farklı finansal kaynaklarla desteklenen kurumların çözüme entegre edilmeleri ile iyi uygulama örneklerine ulaşmak ana hedef olmalıdır.

Yöneticiler özellikle toplumsal barışın sağlanması, gruplar arası gerilimin ve nefret söylemlerinin önlenmesi için toplumsal diyalogu olumlu etkileyecek olan faaliyetlere öncelik vermelidir. Buna ek olarak, yerel ve bölgesel yönetimler radikalleşmeyi önlemek için özellikle sorumluluk almalıdır. Burada medyanın ilgili yönetsel birimlerle eşgüdüm içinde çalışması önemli bulunmaktadır.

Avrupa genelinde CEMR dışında NALAS (Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı), PLATFORMA (Avrupa Şehirler ve Bölgeler Koalisyonu, [PLATFORMA], 2022) ve UCLG (Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı) gibi yerel ve bölgesel yönetimlerle çalışmalar yapan kurumlarla entegrasyon çalışmalarında işbirliği yapılması ve gelişmekte olan ülkelerde adem-i merkezîyetçi programlar aracılığıyla sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın (SKA) yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Kent ve Bölgeler için Avrupa Ortak Sığınmacı Politikaları (2016)

Bu belgenin hazırlanma amacının "*Avrupa Ortak Sığınmacı Politikaları*" oluşturmak olarak ifade edilmektedir. Metin, AB üye devletlerini kapsayan dayanışma ihtiyacını destekleyen bir yaklaşımla kurgulanmıştır. İnsan hakları ve özellikle toplumsal cinsiyet eşitliğinin altı çizilmektedir. CEMR, bu metinde mülteci krizinin Avrupa düzeyinde tüm üye devletleri kapsayan bir "Avrupa İltica Yasası" ile çözülmesi gerektiğini de savunmaktadır. Ancak böylelikle sığınmacı reformunun gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Burada yerel ve bölgesel yönetimler, kamu hizmeti sunan birimler olarak uzun vadeli Avrupa entegrasyonunu ve bölgesel uyumu sağlayacak başlıca aktör olarak merkezi hükümetler tarafından gerekli destek ve kaynakla donatılması gereken birimler olarak tanımlanmıştır

Gerçekleştirilmesi önerilen hedefler finans, güvenlik ve entegrasyon ana başlıkları ile detaylandırılmıştır. Finans hedefleri olarak yapısal fonlar ile desteklenen sosyal programlar oluşturmak; barınma, altyapı vb. yatırımlar için faizsiz kredi destek sistemlerini yapılandırmak, mültecilere kamu hizmetleri sağlanması için kamu bütçelerinin geliştirilmesi ve yeni kaynakların tanımlanması önerilmektedir.

Güvenlik ile ilgili yapılacak çalışmalar arasında Avrupa sınırları ve sahil güvenlik sisteminin güçlendirilmesi amacıyla Schengen ve Dubai Tüzüğü'nün uygulanması yer almaktadır. AB üye devletlerinin sığınma başvurularında üye ülkelerin nasıl bir uygulamada bulunacaklarını belirleyen Dublin Tüzüğü (Dublin II Regulation) ile AB üyesi olmayan üçüncü ülke vatandaşlarının iltica başvurularının incelenmesinden sorumlu üye devletler belirlenmiştir. Savaş bölgelerine yasadışı toplu sürgünleri önlemek için uluslararası hukukta "güvenli menşe ülkeler" statüsünün yakından izlenmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Yeniden yerleştirme süreçlerinde güvenli ortamın sağlanması ve özellikle korunmaya muhtaç, sahipsiz-refakatsiz, istismar ve sömürüye açık olan çocukların güvenli ve korunaklı bir ortamda bulunmalarına yönelik özel tedbirlerin alınması önerilmektedir. Ayrıca mültecilerin AB tarafından tanımlanmış olan destinasyona güvenli ulaşımının sağlanması gerçekleştirilecektir.

Mültecilerin yerleştikleri kentlerde kalmalarını sağlamak, yerel, bölgesel ve ulusal hükümetler arasındaki eşgüdüm ve iletişim çalışmalarını koordine etmek, mültecileri Avrupa kentleri arasında adil bir şekilde yerleştirmek, özellikle kadınların istihdam edilmelerine yardımcı olmak, yabancı düşmanlığını ve potansiyel radikalleşmeyi önlemek için yerel ve bölgesel yönetimler ve mülteciler arasındaki diyalogu teşvik etmek gibi hedefler bunlardan bir kaçıdır.

Yerel ve Bölgesel Yönetimler Perspektifiyle AB Göç Fonları (2018)

2018 yılında yayınlanan belge, göç fonları ve 2020 sonrası Çok Yıllı Finansal Çerçeve (Multiannual Financial Framework-MFF) programı ile ilgili konuları içermektedir. CEMR, AB göç fonlarının değerlendirilmesi için Mülteci ve Göçmenlerin Kentsel Gündeme Dahil Edilmesine İlişkin Ortaklık Belgesi'ne (Partnership on the Inclusion of Refugees and Migrants of the Urban Agenda) taraf olmuştur. Bu belge göç ve entegrasyon konularında AB finansmanı çalışmalarının hazırlanmasında ve refakatsiz çocuklar konusunda "giriş belgesi" olarak kabul edilmektedir. Belgenin Ana Mesajları şu şekildedir:

- a) 2020 sonrası için MFF'de entegrasyon için daha fazla kaynak ayrılması, ortaklık ilkesinin güçlendirilmesi ve yerel yönetimlerin finansal

- kaynaklara erişiminin garanti altına alınması, üye devletlerde yönetişimin desteklenmesi,
- b) İltica Göç ve Entegrasyon Fonu (Asylum Migration and Integration Fund-AMIF), Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (European Regional Development Fund-ERDF), Avrupa Sosyal Fonu (The European Social Fund-ESF) ve Avrupa Yatırım Bankası kaynaklarının güçlendirilmesi,
 - c) AMIF kapsamında yerel yönetimlere doğrudan finansman sağlanmasının değerlendirilmesi,
 - d) Entegrasyon, geri dönüş, yer değiştirme ve yeniden yerleşim konularında acil durum odaklı yaklaşımdan uzun vadeli stratejiye geçilmesi,
 - e) Fonlara erişim süreçlerine esneklik getirilmesi,
 - f) Mükerrerliğin önlenmesi,
 - g) Sığınmacıların yerleştiği kentlerde barınma, eğitim, sağlık, istihdam, vb. hizmetlerin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

AB ülkelerine giren göçmen ve mülteci sayısı 2016 sonrası önemli ölçüde azalmış olsa da başarılı bir entegrasyon hedefi Avrupa'nın en önemli önceliği olmaya devam etmektedir. 2015-2018 yıllarında AB'ye giren mülteci ve göçmenlerin entegrasyonunun uzun bir zaman gerektireceği belgenin yayınlandığı yılda öngörülmüştür. AB fonlarıyla ilgili zorluklar için şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- a) Yerel yönetimlerin fonlara erişimi nasıl sağlanmalıdır?
- b) Mevcut fonların etkinliği nasıl sağlanır?
- c) Daha fazla kaynak nasıl tahsis edilir?
- d) Acil durum odaklı bir yaklaşımdan uzun vadeli bir yaklaşıma nasıl geçilir?

Entegrasyon için AB fonlarına erişimde karşılaşılan zorlukların devam ettiği Konsey tarafından 2014'ten beri vurgulanmaktadır. Bu durum düzenli olarak organize edilen konferanslarda, 2016-2017 yılları kentsel gündemde belirtilmiştir. AB fonlarının yerel yönetimlerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi ve iyileştirilmesi beklenmektedir.

Yerel ve Bölgesel Yönetimler AB Yeni Göç ve Sığınma Çerçevesi (2022)

2022 yılında yayınlanan belge iltica ve göç paktı, göçmen ve mülteci entegrasyonu konularını içermektedir. Göçmen ve mültecilerle ilgili farklı bir yol haritası içeren mevzuatın hazırlanması önerilen belgede aynı zamanda

2021 yılında kabul edilen Lampedusa Charter süreci gündeme gelmiştir. Yeni Eylem Planı için Eylül 2020'de entegrasyon ve kapsayıcılık konularında Avrupa Komisyonu ile CEMR birlikte hareket etmek için görüş alışverişi yapılmıştır. Yerel ve bölgesel yönetimler dahil edilmeden entegrasyonun düşünülemeyeceği kararına varılmıştır. Sosyal ve sağlık hizmetleri, sağlıklı barınma koşulları, gençlik-çocuk refahı ve eğitim ile dirençli ve güçlü topluluklar oluşturmak hedeflenmiştir.

Belgede göçmen ve mültecilerin korunmasını sağlamak ve bunu yaparken AB düzeyinde sağlam temele dayalı adil bir yaklaşım geliştirmek hedeflenmiştir. Ayrıca, yapısal ve periyodik istişareler temelinde çok düzeyli yönetim modeli desteklenmiştir. Belgede, çocukların, kadınların ve LGBTQI+ sığınmacıların savunmasızlığı hatırlatılarak göçmenler ve mülteciler üzerinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı durulmaktadır.

CEMR üyeleri arasındaki iyi uygulamalar hatırlatılarak değişimleri tetikleyen kamu bilinci ve dayanışma teşvik edilerek diğer paydaşlarla işbirliği içinde üyeler siyasi tartışmalara katılmaya teşvik edilmiştir.

“AB Göçmen ve Mültecilerin Dâhil Edilmesine İlişkin Ortaklık” ve “Ljubljana Anlaşması” kapsamında Üye Devletler ve Avrupa Komisyonu ile Kentsel Gündem kapsamında diyalog başlatılmıştır. İltica ve Göç Paktı, Eylem Planı, entegrasyon ve adil yaşam şartları sağlama konularında üye devletler arasında sorumlulukların paylaşılacağı ifade edilmektedir.

AB'nin göç yönetimi sürecinde olası başarısızlığını önlemek için Avrupa'daki sınır güvenliği, yönetimi ve korunması konusunda CEMR'ın teklifi desteklenmiştir. Belgede, sığınmacılara ev sahipliği yapmak için gerekli standartlara sahip kabul merkezlerine ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Tüm işlemler insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne ve özellikle de geri göndermeme ilkesine uygun şekilde yürütülmelidir. Bir sınır sorunu olmaktan çok "kitlese göç" olan sorunun ancak bu şekilde yönetilmesinin sağlıklı olacağı belirtilmekte ve kayıt altına alınmaktadır.

Belgeye göre, duvarlarla ve dikenli tellerle göç akımlarının durdurulamayacağına altı çizilmektedir. Göç akımlarının Avrupa üzerinde sürdürülebilir bir etkiye sahip olması için kültürel uyum çalışmalarının güçlendirilmesi, bir arada yaşama dinamiklerinin tesis edilmesi gerekmektedir.

Belge ayrıca, Avrupa geri gönderme politikalarının iyileştirilmesini gündeme getirmektedir. Bu çalışmalara Birleşmiş Şehirler (United Cities) ve UCLG gibi kardeş kuruluşların önemli ölçüde katkıda bulunması beklenmektedir. Geri dönmeyi tercih eden göçmenler için kendi ülkelerine yeniden

entegre olmalarını sağlayacak politikaların ve uluslararası destek programlarının geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Sadece kriz değil, aynı zamanda tüm entegrasyon sürecinin kapsamlı yönetimi için sivil toplum, göçmen ve mülteci örgütleri ile beraber hareket edilmesi savunulmaktadır. Mali ve idari olmak üzere farklı mevzuatların ortak çerçevede ve bütüncül bir bakış açısıyla yapılandırılması, AB düzeyinde kurumsal mekanizmaların etkinliklerini geliştirmek için yerel ve bölgesel yönetimlerin etkin rol üstlenmesi için öneriler bulunmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için daha fazla çaba gerektiği belirtilmekte ve hedeflerin 2030 Gündemi ve AB'nin kapsayıcılık ve sosyal politikalarını içerecek şekilde yapılandırılması gerekliliği vurgulanmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için NALAS, EURODAC (Avrupa İltica Daktiloskopi Veritabanı), UCLG, PLATFORMA, gibi kurumlar aracılığıyla ayrımcılığa karşı durulması gerektiği savunulmaktadır. Etnik köken, mülkiyet, doğum, engellilik, yaş, cinsel yönelim, kimlik veya sosyo-ekonomik durum ile fiziksel özellikler gibi temel ilkeler ve belirli eylem alanları hakkında entegrasyonu desteklemek için Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Avrupa Şartı'na uyulması önerilmektedir.

Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin çalışmalarını güçlendirmelerinde etkili bir kaynak olarak Yeni İltica ve Göç Fonu (AMF 2021-2027) oluşturulmuştur. Fon, üçüncü ülke vatandaşlarının entegrasyonuna yönelik projeleri destekleyecektir.

Göç Politika Belgeleri Analizi

Bu çalışmada, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi'nin 2000-2022 yılları arası yayınladığı politika belgelerinden göç, göçmen, mülteci vb. konulara odaklanan belgeleri incelenmiştir. Belgeler kronolojik sıra ile metne işlenmiştir. Sırasıyla, Sevilla Deklerasyonu (2006), Yeşil Kitap'ta Göç ve Hareketlilik: Zorluklar ve Fırsatlar (2008), Mülteci Krizi Üzerine Ortak Avrupa İltica Politikası (2015), Kent ve Bölgeler için Avrupa Ortak Sığınmacı Politikaları (2016), Yerel ve Bölgesel Yönetimler Perspektifiyle AB Göç Fonları (2018) ve Yerel ve Bölgesel Yönetimler AB Yeni Göç ve Sığınma Çerçevesi (2022) olmak üzere toplam altı belge bu çalışmaya konu edilmiştir.

İncelenen belgelerden ilk ikisi 2006 ve 2008 tarihlerinde Suriye krizi öncesi yayınlanmıştır. Diğer dört tanesi Suriye krizi sonrası yayınlanmışlardır. En son belge ise 2022 yılı Ocak ayında yayınlanmıştır. Rusya-Ukrayna krizi 24 Şubat 2022 tarihinde başlamış olduğundan belgenin savaş öncesi yayınlan-

mış olduğu görülmektedir. Rusya-Ukrayna Savaşı sırasında Konseyin açıkladığı bir belge henüz bulunmamaktadır. Bu nedenle Rusya-Ukrayna savaş dönemi için bir saptama veya karşılaştırma mümkün olamamaktadır.

Sevilla Deklerasyonu'nun yayınlandığı 2006 yılında henüz Suriye krizi baş göstermemiştir. Belge, Avrupa yerel yönetimlerinin göç ile olan ilişkilerini ortaya koymaktadır. İnsan hakları odağı alınan belgede AB değerleri işlenmektedir. Avrupa'da göç akınlarının başladığı söylenerek yerel yönetimlerin etkili politikalara ve koordinasyona ihtiyaç duyduğu vurgulanmaktadır. Aksi takdirde, gelecekte Avrupa'nın derin ekonomik ve sosyal sorunlarla ve büyük demografik değişikliklerle karşı karşıya kalacağı belirtilmektedir.

Üyelere iyi uygulama örneklerini takip etmeleri ve Avrupa Komisyonu kurumları ile iletişim içinde olmaları önerilmektedir. Yerel yönetimlerin başarılı bir entegrasyon süreci geçirmeleri için bütçelerinin ve merkezi hükümetlerden gelen payların kamu hizmetleri ile orantılı olmasına dikkat çekilmektedir.

Yeşil Kitap'ta Göç ve Hareketlilik: Zorluklar ve Fırsatlar belgesi ise 2008 yılında üyelere paylaşılmıştır. Bu belge *Giriş, Uygulama Zorluğu, Politika Yanıtları, AB'nin Rolü, Eğitim ve Öğretim için Açık Koordinasyon Yöntemi ve 77/486/EEC Direktifi* gibi alt başlıklarla ayrılmıştır. Gençlik, sağlık, bilgi toplumu, ekonomi, istihdam, sosyal hizmetler ve eğitim alanlarını kapsamaktadır. Küreselleşme ile teknolojik ve demografik değişimler, AB eğitim sisteminin karşılaştığı zorluklar ve fırsatlar işlenmektedir.

Göçmen çocukların ve gençlerin eğitimi üzerine zorlukların ve önerilerin tartışıldığı belgede entegrasyon, dil uyumu, sosyo-ekonomik durum, ebeveynlerinin sosyal ihtiyaçları ile yerel yönetimlere sağlanabilecek finansal kaynaklar ele alınmaktadır.

Yerel yönetimlerin eğitim müfredatından sorumlu olmasa da işleyişin sağlıklı yürümesinden sorumlu oldukları belirtilmektedir. Eğitim, entegrasyonun kilit faktörüdür. Kreşler, kültür ve spor merkezleri gibi diğer kurumlar eğitim sisteminin içinde sayılmıştır. Artan göç dalgasının eğitimi güçleştirdiği, öğrenci sayılarının ve uyum sorunlarının arttığı ve bu çerçevede eğitim kurumlarının uzman personel, kaynak ve mekan gibi gereksinmelerinin son derece önemli sorunlar olarak gündeme geldiği ve bu ihtiyaçların karşılanması gerekliliği belirtilmiştir. Ayrıca, menşee ve ev sahibi ülkede dil öğrenimi, entegrasyon ve kültür çalışmaları, eğitimcilerin eğitimi, bilim temelli kamu politikaları çalışmaları hazırlanmalıdır.

Üçüncü belge olan Mülteci Krizi Üzerine Ortak Avrupa İltica Politikası, Paris'te 2015 yılında deklere edilmiştir. Bu belge 2011 Suriye Krizi sonrası ele

alınmıştır. Kitlesele göç karşısında merkezi hükümetlerin hazırlıksız yakalandığı, buna rağmen göçü Akdeniz ve Ege'de, Batı Balkan Yolu üzerinde ve Doğu Avrupa'nın ortasında yer alan kentlerin göğüslediği bildirilmiştir. Belgede gönüllü gruplar ve STK'ların mültecilere acil yardım, barınma, yemek, sağlık ve sosyal yardım hizmetleri sağladıkları bildirilmektedir. Yerel ve bölgesel yönetimler olmadan entegrasyonun olamayacağı kabul edilmiştir.

Mülteci Krizi Üzerine Ortak Avrupa İltica Politika belgesinde AB'nin güvenli menşe ülkeler listesi üzerinde anlaşmaya varması, sınır güvenliği, Schengen Anlaşması'nın işleyişi öne çıkarılmıştır. Bu süreçte finansal gereksinimler önem kazanmıştır. Buna göre, konut, sağlık, sosyal destek, eğitim ve entegrasyon için finansal destek gereklidir. İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu (AMIF), AB finansman kaynakları; İç Güvenlik Fonu (ISF) ve Avrupa Sosyal Fonu (ESF) gibi çeşitli fonların güçlendirilmesi önerilmektedir. Avrupa Parlamentosu, CEMR'ın bütçesinin bir kısmını karşılayacaktır.

Belgede nefret söylemlerini önlemek ve radikalleşmeye engel olmak için medya desteği istenmektedir. Ayrıca, NALAS, PLATFORMA ve UCLG gibi kuruluşlarla iş birliği gerçekleştirilmesi, adem-i merkezietçi programların güçlendirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) doğrultusunda çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Bir başka belge Kent ve Bölgeler için Avrupa Ortak Sığınmacı Politikaları'dır. Belgede insan hakları ve özellikle toplumsal cinsiyet eşitliğinin altı çizilmektedir. Konsey, "Avrupa İltica Yasası" ile krizin çözülebileceğini savunmaktadır. Bunun gerçekleştirilmesi için "Ortak Avrupa Sığınma Sistemi" reformundan bahsedilmektedir. Yerel ve bölgesel yönetimlerin gerekli kaynakla donatılması gerektiğinin altı çizilmektedir. Yerel ve bölgesel yönetimlerin finans, güvenlik (Schengen ve Dubai Tüzüğü), korunmaya muhtaç, refakatsiz, istismara açık çocuklar, entegrasyon, yabancı düşmanlığı konularında aktif rol almaları beklenmektedir.

2018 yılında yayınlanan "Yerel ve Bölgesel Yönetimler Perspektifiyle AB Göç Fonları" belgesinde AB fonlarının geleceği ve AB bütçesinin en iyi şekilde değerlendirilmesi yer almaktadır. Belge, AB bütçesi ve refakatsiz çocuklar konusunda konseyin "giriş belgesi" olarak kabul edilmektedir.

Çok düzeyli yönetişimin desteklenmesi, AB fonları ve araçları ile mikro finansmanın kullanımının güçlendirilmesi, entegrasyon konusunda uzun vadeli strateji ve ortaklık ilkesinin uygulanması çağrısında bulunulmuştur. Entegrasyonun sağlanması Avrupa'nın en önemli önceliği olmaya devam edecektir. Mevcut fonların, merkezi hükümetlere kıyasla yerel düzeylerde kulla-

nununun hizmetlerin etkinliği açısından öne çıktığı belirtilmektedir. Mevzuatın iyileştirilmesi, stratejinin belirlenmesi, katılımçılık, tutarlılık ve hesap veribilirlik diğer önemli odaklardır.

Yerel ve Bölgesel Yönetimler AB Yeni Göç ve Sığınma Çerçevesi, 2022 yılında CEMR Siyasi Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Belgede iltica, göç paketi, entegrasyon eylem planı ve sosyal içerme konuları ile 2021 yılında kabul edilen Lampedusa Charter süreci gündeme gelmiştir (Lampedusa Charter, 2022). Ayrıca insan haklarına saygı öne çıkarılmıştır. Avrupa'nın mülteci krizine karşı uyumlu ve birleşik bir duruş göstermesi gerekliliği ifade edilmiştir.

Yeni Eylem Planı için Eylül 2020'de Entegrasyon ve Kapsayıcılık konularında Avrupa Komisyonu ile CEMR görüş alışverişi yapmıştır. Yerel ve bölgesel yönetimlerin rolü ve desteği olmadan entegrasyonun düşünülmemeyeceğinin aşikâr olduğu kararına varılmıştır. Sosyal ve sağlık hizmetleri, barınma ve eğitim desteği ile dirençli ve güçlü topluluklar oluşturulmak hedeflenmiştir.

Belgede CEMR yeni bir sistem çağrısında bulunmaktadır. Çocuk ve kadınlarla LGBTQI+ bireylerine yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı durulmaktadır. Bu dönemde ihtiyaçlar analiz edilmeye ve veri toplanmaya başlanmıştır. CEMR üyeleri arasındaki iyi uygulamalar, kamu bilinci, dayanışma ve diğer paydaşlarla iş birliği teşvik edilmiştir. Yerel yetkililer, uyum ve katılım politikasında kilit bir rol oynamaktadır. Sınır güvenliği ve yönetimi, kültürel uyum güçlendirilmeli, çatışma önlenmeli, bir arada yaşama için temel haklar uygulanmalıdır.

Geri dönmeyi tercih eden göçmenler için kendi ülkelerine yeniden entegrasyonu amaçlayan Avrupa dışında bulunan yerel yönetimlerle iş birliği kurulması önerilmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflenmektedir. Diğer Avrupa yerel kurumları ile ayrımcılığa karşı temel ilkeler belirlenerek özellikle yerelde kadın-erkek eşitliği için Avrupa Şartı'na uyulması önerilmektedir.

Üçüncü ülke vatandaşlarının entegrasyonuna yönelik projelerin finansman gereksinimleri için Yerel ve Bölgesel Yönetimlere Yeni İltica ve Göç Fonu'ndan destek almaları önerilmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi CEMR; Avrupa Konseyi bünyesinde toplamda 41 ülkeden, 27 AB üye ülkesi hariç tutulduğunda Türkiye'nin de içinde bulunduğu 14 ülkeye ait yerel yönetim birliğinden oluşan bir yapılanmadır. Bu çalışma kapsamında incelenen belgelerde yoğun olarak AB müktesebatı ve ilkeleri çerçevesinde önerilerin sunulduğu, AB ülkelerine yönelik

çağrılarının ve öngörülerinin yer aldığı göze çarpmaktadır. Birliğe üye olmayan veya aday üyelik sürecinde bulunan diğer ülkeler de bu çağrılara kayıtsız kalmayacaklardır ancak çağrılarının bağlayıcı bir özellik taşımadığı da açıktır. Burada dikkat çekici durum CEMR'ın çağrı, öneri ve söylemlerinde birlik üyesi diğer ülkelerin özel statülerinden kaynaklanan göç ile ilgili karşılaştıkları problem ve zorluklara çok az değinilmiş olması veya göz ardı edilmesidir. Birliğe üye olmayan Türkiye gibi ülkelerin gerek coğrafi konumları gerekse gelişen farklı zorlukları ile kitlesel göçler ile birlik üye ülkelerinden çok farklı zorluklarla mücadele etmektedir. Konseyin bu doğrultuda üyeleri için farklı çözüm ve politika önerileri getirmesi beklenir.

CEMR, 2011 Suriye krizi öncesinde yayınladığı belgelerde bir anlamda gelecek yıllarla ilgili uyarılarda bulunduğu görülmektedir. Avrupa hinterlandı düşünüldüğünde çevre coğrafyalarda ortaya çıkması muhtemel karışıklıklar dolayısıyla konsey üye ülkelerini etkin politikalar geliştirme yönünde uyarmıştır. 2011 sonrası Türkiye'nin transit ülke olmasından ziyade Avrupa ülkeleri için bir anlamda "kalkan ülke" olması ile hâlihazırda özellikle Suriye ve genelde Orta Doğu ve Batı Asya Coğrafyasından gelen sığınmacıların çok azı Avrupa ülkelerine geçiş yapmıştır. Buna rağmen, konseyin 2011 sonrası belgelerinde en çok göz önüne alınan konu entegrasyon konusudur. Entegrasyonun Avrupa ülkeleri için son derece önemli olduğu, bunun için gerek eğitim sisteminde gerekse barınma, sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri gibi insani öncelikli hizmetlerde ilk olarak entegrasyon konusu öncelenmektedir. Örneğin, mülteci çocukların mevcut okullarda eğitim almasının sağlanması konusunda ev sahibi ülkenin dilini öğrenmesi, ebeveynler ile okul, öğretmen ve çocuk arasında destek verecek uzman personelin görev alması önerilmektedir. Belgelerde entegrasyon, sosyal içerme ile birlikte ele alınmaktadır. CEMR çeşitli tarihlerde yayınladığı "Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İltica ve Göç Pakti", "Entegrasyon Eylem Planı" ve 2021 yılında kabul edilen Lampedusa Charter süreci ile sosyal içerme çalışmalarını da bu kapsamda gündeme almıştır. Ancak sosyal içerme kavramının, sosyal dışlanma riski altındakilere yaşam kalitelerini yükseltecek olanaklar yaratan sosyal, kültürel ve ekonomik, hayata katılım ve uyumlaşma adına gerekli yöntem, kaynakları ve araçları sunan ve yaşadıkları toplum da "normal" kabul edilen koşul ve standartları sağlayan refah ve esenliği sürdürülebilir kılan süreçleri tanımladığı düşünülecek olursa Konsey Belgelerinin bu anlamda çok yönlü ve kapsayıcı olmadığı da tespit edilmiş olmaktadır. Konsey belgelerinde "bu olgu çoğunlukla sığınmacıların buldukları sosyal ortam ve fiziksel mekanın güçlendi-

rilmesi entegrasyon süreçleri ile sağlanacaktır” şeklinde yaygın olarak kullanılmıştır ki bu kabul çok boyutlu ve sürdürülebilir entegrasyon açısından yeterli olmayacağı kanısını uyandırmaktadır.

Belgelerde çoğunlukla tavsiye niteliğinde belirtilen önlemler, değinilen sorun başlıkları adına önemli olmakla birlikte yaşama geçirilmesi açısından zayıf yaptırımlar olarak görülmektedir. Böylece sunulan politika önerileri uygulamada bağlayıcılığı olmayacağından etkisini yitirmektedir. İnsanlığın ortak geleceği için büyük risk taşıyan göç kavramının sahip olduğu tüm dinamiklerle ele alınması ve sağlam temellerle yapılandırılması önemlidir. Bu nedenle, ciddi yaptırımlar içeren ortak etik kabullerinin mutabakatla şekillendirildiği politika önerilerinin belgelere yansımaları sürdürülebilir göç politikalarının oluşması adına daha etkili olacaktır.

Extended Abstract

Migration Policies of The Council of European Municipalities and Regions: Analysis of Policy Documents for the Years 2000-2022

*

Sırma Ramazanoğulları Turgut
ORCID: 0000-0003-4890-2444

Hicran Hamza Çelikyay
ORCID: 0000-0002-4256-1397

The fact that 70% of the world's population will reside in cities by 2050 when it reaches 10 billion people is one of the pressing challenges. Local governments are the main actors at the core of these debates, even though this process generates a significant amount of disagreements. Problems put on by the rising population and the concept of "migration" must be handled by local governments.

The European Council of Municipalities and Regions (CEMR), which serves as the European regional organization of the United World Organization of Cities and Local Governments, was founded in 1951 as the European community with the broadest representation in the local and regional context (UCLG). Local government unions from the Council of Europe's 41 member nations contribute to the structure of CEMR. In addition to other unions, CEMR is an institutional framework that effectively represents local and regional governments on a European level (Mengi, 2004, s.53).

CEMR focuses on local government autonomy, governance, and participation. CEMR is recognized as the oldest and largest EU of local and regional governments. The Council accepts local government associations at the national level as members. Turkey is represented in the council by the national delegation of the Union of Municipalities of Turkey (TBB). The focus of the council is known as the development of local autonomy, decentralization, and citizen participation. The main functions of CEMR are defined as follows (Keleş, 2009, ss.81-82):

a) To ensure the effective participation of local units in the local community work of the Council of Europe,

- b) To improve the cultural qualities of the people in European countries and to establish regional and local self-government structures that take into account their interests,
- c) To support local and regional democracy in Central and Eastern European countries,
- d) To strengthen cooperation between local governments across Europe

With the emergence of urban refugees, local governments as well as national governments are struggling with the challenges brought by new responsibilities. Therefore, councils like CEMR have undertaken the mission of guiding and directing their members by issuing policy documents on migration and immigrants. CEMR also conducts an active lobbying activity in the EU legislative process, taking into account the interests of local and regional governments, with committees belonging to different working subgroups and current discussion areas under the main headings of sustainability and local development, and increases the impact of the political position of its members.

Especially the wars witnessed by recent history and the COVID-19 Pandemic have been the main determinants of this process. The Council had to take action in this flow and turn to new policy areas. The Strategy Documents produced by CERM in the face of these problems that local governments have to respond to quickly have been analyzed and evaluated within the scope of this study.

The aim of this study is to reveal and analyze the strategies developed by the council on immigration policies. In this study, an evaluation is made on the policy documents produced by CEMR, which is a search for new areas of responsibility where local governments are faced with an intense influx of migration. In this context, the council published between 2000-2022 migration, immigrant, asylum seeker and so on. Policy documents on the issues were evaluated with the qualitative content analysis method. In the study, the official website of CEMR was used as a source. Published on the Council's website between 2000-2022; immigration, immigrant, asylum seeker etc. policy documents on the issues were discussed using the qualitative content analysis method. Since the examined documents do not have common titles, instead of comparing the documents under common titles, they were evaluated separately.

The main focus of the study is 6 Migration Policy Documents published by CEMR. These documents are the Seville Declaration (2006), Green Paper on Migration and Mobility: Challenges and Opportunities for EU Education Sys-

tems (2008), For A Common European Asylum Policy At All Levels of Government (2015), European Common Refugee Policies for Cities and Regions (2016), EU Funds in The Area of Migration Local And Regional Governments' Perspective (2018), Migration CEMR Resolution on The Role of Local And Regional Governments in the New EU Migration and Asylum Framework (2022).

It was determined that the first two of the documents examined were published in 2006 and 2008 before the Syrian crisis. The other four were published after the Syrian crisis. The most recent document was published in January 2022. Since the Russia-Ukraine crisis started on February 24, 2022, it was seen that the document was published before the war. There is no document announced by the Council during the Russia-Ukraine War yet. For this reason, it was not possible to determine or compare the period of the Russia-Ukraine War.

It has been widely used in the Council documents as "the strengthening of the social environment and physical place of the refugees will be ensured by the integration processes", which suggests that it will not be sufficient in terms of multidimensional and sustainable integration.

Although the measures, which are mostly stated as recommendations in the documents, are important for the problems mentioned, they are seen as weak sanctions in terms of implementation. Thus, the policy recommendations presented lose their effect as they will not be binding in practice. It is important that the concept of migration, which carries a great risk for the common future of humanity, should be handled with all its dynamics and structured on sound basis. For this reason, the reflection of policy proposals in which common ethical acceptances with serious sanctions are shaped by consensus will be more effective for the formation of sustainable migration policies. It has also been found open to debate that these documents, which remained advisory and were produced almost completely devoid of integration with each other and the facilitating dimension of the application, are egalitarian and sustainable in managing one of the most important problems of today.

Kaynakça/References

- Alexander, M. (2004). Comparing local policies toward migrants: an analytical framework, a typology and preliminary survey results. R. Penninx, K. Kraal, M. Martiniello ve S. Vertovec (Der.), *Citizenship in European cities immigrants, local politics and integration policies* içinde (ss. 57-84). Ashgate Publishing Limited.
- Appleyard, R. (2001). International migration policies: 1950-2000. *International Migration*, 39(6), 7-20.

- Avrupa Konseyi (2022a). *Avrupa Konseyi program ofisi*, Ankara, <https://www.coe.int/tr/web/ankara/home>
- Avrupa Konseyi (2022b). *The council of Europe in brief, structure*, Avrupa <https://www.coe.int/en/web/about-us/structure>
- Bulut, Y. ve Eraldemir, Z. (2015). Göç olgusunun farklı boyutlarıyla Hatay ili İskenderun ve Dörtyol ilçeleri ölçeğinde incelenmesi, Y. Bulut (Der.), *Uluslararası göç ve mülteci sorununun çözümünde kamu yönetiminin rolü* içinde (ss. 13-38). 1. Basım, ISBN: 978-605-5100-62-9, Umuttepe Yayınları.
- Castles, S. (2004). Why migration policies fail. *Ethnic and Racial Studies*, 27(2), 205-227.
- CEMR Council of European Municipalities and Regions. (2008). *To the Green Paper on migration and mobility: challenges and opportunities for EU education systems*, https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/cemr_response_on_migration_education_en.pdf
- CEMR Council of European Municipalities and Regions. (2015). *Refugee crisis for a common European asylum policy at all levels of government*, https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_resolution_refugees_final_EN-0.pdf
- CEMR Council of European Municipalities and Regions. (2018). *EU funds in the area of migration local and regional governments' perspective*, https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_Response_to_the_consultation_on_EU_Funds_final_EN.pdf
- CEMR Council of European Municipalities and Regions. (2022). *Introducing CEMR*, https://www.ccre.org/en/article/introducing_cemr
- CEMR Council of European Municipalities and Regions. (2022). *Migration CEMR resolution on the role of local and regional governments in the new EU migration and asylum framework*, https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/Migration_Resolution_per_FINAL_EN_2.pdf
- Chavula, H. K. ve Chekol, A. (2011). ICT policy development process in Africa, E. E. Adomi (Der.), *Handbook of research on information communication technology policy: trends, issues and advancements* içinde. (ss. 255-282). IGI GLOBAL, DOI: 10.4018/978-1-61520-847-0.ch016, ISBN13: 9781615208470.
- Erdoğan, M. (2017). Kopuştan "uyum"a kent mültecileri Suriyeli mülteciler ve belediyelerin süreç yönetimi: İstanbul örneği, İstanbul: MBB Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (2005). Çevre politikası. 5. Baskı, İmge Kitabevi
- Keleş, R. (2009). Yerinden yönetim ve siyaset, 6. Baskı, Cem Yayınevi.
- Keleş, R. (2017). Kentleşme politikası, 16. Baskı, İmge Kitabevi.
- Keleş, R. (2020). Yerel demokrasiyi merkezîyetçilik virüsünden arındırmak. *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 45-58.
- Kıray, M. B. (2007). Kentleşme yazıları, 3. Basım, Bağlam Yayıncılık.

- Kovancı, E. (2018). Toplumsal cinsiyet açısından kentler, A. Mengi ve D. İşçioğlu (Der.), *Kentsel politikalar içinde* (ss. 33-41). ISBN: 978-605-355-804-0, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Lampedusa Charter (2021). Towards the Lampedusa charter, *dignified human mobility and territorial solidarity*, https://www.uclg.org/sites/default/files/lampedusa_carta-eng.pdf
- Mengi, A. (2004). Yerinden yönetim: Avrupa Birliği'nde bölgeler ulus devlete karşı mı?, *Mülkiye Dergisi*, 28(245), 47-56.
- Oxford Dictionary, *migration*, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/migration>
- Penninx, R., Kraal, K., Martiniello, M. ve Vertovec, S. (2004). European cities and their new residents. R. Penninx, K. Kraal, M. Martiniello ve S. Vertovec (Der.), *Citizenship in European cities immigrants, local politics and integration policies* içinde (ss. 1-16). Ashgate Publishing Limited.
- PLATFORMA Avrupa Şehirler ve Bölgeler Koalisyonu. (2022). *Uluslararası yerel ve bölgesel eylem platformu*, <https://platforma-dev.eu/who-we-are/>
- Silverman, M. (2003). *Deconstructing the nation: immigration, racism and citizenship in modern France*. London: Taylor & Francis.
- Sevilla Deklerasyonu (2006). https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/declaration_seville_migration_en.pdf
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2022). *Avrupa Konseyi*, https://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_tr.mfa
- TDK Türk Dil Kurumu Sözlükleri, *Göç*, <https://sozluk.gov.tr/>
- Toksöz, F. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye'de yerel yönetim, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Yayınları.
- UN DESA Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Birimi. (2022). *International migration*, <https://www.un.org/en/development/desa/population/theme/international-migration/index.asp>
- UNHCR Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği. (2022). <https://www.unhcr.org/tr/>